

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Γνώμη του Ευρωπαίου Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το ποινικό μητρώο [COM (2004) 664 τελικό της 13ης Οκτωβρίου 2004]

(2005/C 58/03)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

Τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 286,

Το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 8,

Την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών,

Τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και ιδίως το άρθρο 41,

Εξέδωσε την ακόλουθη γνώμη:

A. Εισαγωγική παρατήρηση

1. Η πρόταση βασίζεται στον Τίτλο VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (τον τρίτο πυλώνα). Ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) θα παρέχει συμβουλές όχι μόνο όσον αφορά νομοθετικές προτάσεις στο πλαίσιο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, αλλά και όσον αφορά προτάσεις του τρίτου πυλώνα. Γενικό καθήκον του ΕΕΠΔ είναι να μεριμνά για το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών όσον αφορά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, πράγμα το οποίο είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί εάν παραλειφθεί ένας τομέας τόσο σημαντικός όσο ο τρίτος πυλώνας. Στο πλαίσιο του καθήκοντος αυτού ο Επόπτης πρέπει να μεριμνά ιδίως ώστε να είναι σταθερό το επίπεδο της παρεχόμενης προστασίας στο πλαίσιο διαφορετικών νομικών καταστάσεων.

2. Δεν έχει ζητηθεί η γνώμη του ΕΕΠΔ από την Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001. Η παρούσα γνώμη επομένως εκδίδεται με πρωτοβουλία του ίδιου.

B. Κυριότερα στοιχεία της πρότασης, υπό το πρίσμα της προστασίας δεδομένων

3. Η πρόταση έχει περιορισμένη διάρκεια. Σκοπός της είναι να καλύψει επειγόντως ένα κενό στις διατάξεις περί ανταλλαγής πληροφοριών, μέχρις ότου καθιερωθεί νέο σύστημα ανταλλαγής δεδομένων. Εν ολίγοις, περιέχει δύο νέες διατάξεις:

- το άρθρο 3 προβλέπει την αυτεπάγγελτη ενημέρωση κρατών μελών όσον αφορά καταδικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί εις βάρος υπηκόων τους,
- το άρθρο αυτό αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με καταδικαστικές αποφάσεις μετά από σχετικό αίτημα.

Αμφότερες οι διατάξεις πηγάζουν από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί αμοιβαίας συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις (Συμβούλιο της Ευρώπης, 1959) και τη Σύμβαση περί αμοιβαίας συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις μεταξύ κρατών μελών από το 2000 η οποία μέχρι στιγμής δεν έχει τεθεί σε ισχύ. Το κυριότερο νέο στοιχείο της συμφωνίας είναι ότι η ανταλλαγή πληροφοριών θα πρέπει να γίνεται μέσα σε σύντομες προθεσμίες και με διαρθρωμένο τρόπο. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα ορίσουν κεντρική αρχή.

4. Η πρόταση έχει επείγοντα χαρακτήρα. Το επεξηγηματικό υπόμνημα αναφέρει κάποιες συγκεκριμένες τραγικές περιπτώσεις, ως παράδειγμα κακής λειτουργίας των ισχυουσών νομικών διατάξεων. Ειδικότερα, η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει απλώς την υποχρέωση των κρατών μελών να ενημερώνουν άλλα κράτη μέλη σχετικά με καταδικαστικές αποφάσεις μία φορά κατ' έτος. Στην πρόταση αποδίδεται υψηλή προτεραιότητα στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Η πρόταση θα καλύψει ενδιάμεση περίοδο. Η Επιτροπή ασχολείται με την επεξεργασία ενός Ευρωπαϊκού Ποινικού Μητρώου ή, ενδεχομένως, ενός συστήματος πιο περιορισμένης εμβέλειας. Το επεξηγηματικό υπόμνημα της τρέχουσας πρότασης αναφέρει την σχεδιαζόμενη ανάπτυξη ενός ηλεκτρονικού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών. Η Επιτροπή θα υποβάλει λευκή βίβλο εντός των προσεχών μηνών. Η Λουξεμβουργική Προεδρία του Συμβουλίου αποδίδει προτεραιότητα στο θέμα αυτό.

5. Η πρόταση έχει ευρεία εμβέλεια. Δεν περιορίζεται σε καταδικαστικές αποφάσεις για συγκεκριμένα αδικήματα. Το παράρτημα Β περιέχει κατάλογο σοβαρών αδικημάτων, ο οποίος όμως δεν υπόκειται σε περιορισμούς και μερικές κατηγορίες του καταλόγου είναι αρκετά ασαφείς (όπως ο κανονισμός οδικής κυκλοφορίας). Επιπλέον, το άρθρο 1 παράγραφος β) αναφέρει ότι όχι μόνο δικαστικές αλλά και διοικητικές αποφάσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης. Αυτό σημαίνει ότι η πρόταση υπερβαίνει κατά πολύ το πεδίο της πρόληψης και καταπολέμησης του εγκλήματος με τη συνήθη έννοια.

Το ευρύ αυτό πεδίο πρέπει να αξιολογηθεί με βάση τις ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών για τα ποινικά μητρώα. Οι διαφορές αυτές υφίστανται όταν πρόκειται για τις καταδικαστικές αποφάσεις οι οποίες πρέπει να εγγράφονται στα ποινικά μητρώα, τις προθεσμίες διατήρησης των καταδικαστικών αποφάσεων στα εν λόγω μητρώα και τις πληροφορίες οι οποίες πρέπει να παρέχονται σε τρίτους και τους σκοπούς για τους οποίους μπορούν να παρέχονται. Εν ολίγοις, η πρόταση προβλέπει διατάξεις σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών και το συντονισμό τους υπό ανομοιογενείς νομικές συνθήκες.

6. Η πρόταση περιέχει άρθρο για την προστασία των δεδομένων, το οποίο απλώς προβλέπει διάταξη για τον περιορισμό των σκοπών της ανταλλαγής δεδομένων, όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών από καταδικαστικές αποφάσεις κατόπιν αιτήματος (όπως αναφέρεται στο άρθρο 4).

Μπορούν να ζητούνται δεδομένα για σκοπούς ποινικών διαδικασιών, αλλά και για άλλους σκοπούς (σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος κράτους). Το κράτος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση μπορεί στην περίπτωση αυτή να περιορίσει την ανταλλαγή πληροφοριών και να ζητήσει από το αιτούν κράτος να το ενημερώσει σχετικά με τη χρήση των πληροφοριών. Η πρόταση δεν παρέχει άλλες εγγυήσεις όσον αφορά τη δίκαιη αντιμετώπιση του προσώπου το οποίο αφορούν τα δεδομένα.

Το άρθρο για την προστασία των δεδομένων δεν ισχύει για την αυτεπάγγελτη ενημέρωση σχετικά με καταδικαστικές αποφάσεις (όπως αναφέρεται στο άρθρο 3), πράγμα το οποίο συνεπάγεται ότι δεν υπάρχει περιορισμός του σκοπού για τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες αυτές.

Γ. Ανάλυση των επιπτώσεων

7. Ο ΕΕΠΔ έχει αναλύσει τις επιπτώσεις της πρότασης στην προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των προσώπων όσον αφορά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Δεδομένης της φύσεως της πρότασης —έχει περιορισμένη χρονική διάρκεια και σημαντικές, αλλά περιορισμένες συνέπειες για το ισχύον επίπεδο της προστασίας των δεδομένων— η ανάλυση αυτή έχει τη μορφή ταχείας ανίχνευσης.

8. Σχετικά με την περιγραφή των επιπτώσεων της πρότασης

— Οι επιπτώσεις επί του ισχύοντος επιπέδου προστασίας είναι περιορισμένες, δεδομένου ότι η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα ποινικά μητρώα προβλέπεται ήδη σε διεθνή συμφωνία δεσμευτική για τα κράτη μέλη.

— Εν τούτοις, η πρόταση υπερβαίνει το ισχύον νομικό πλαίσιο στο βαθμό που απαιτεί άμεση ανταλλαγή πληροφοριών, ιδίως με τον ορισμό κεντρικής αρχής σε κάθε κράτος μέλος, με ευρεία εμβέλεια (όσον αφορά τα οικεία αδικήματα και συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών αποφάσεων).

— Δεν υπάρχουν εγγυήσεις ότι για την δημοσιοποίηση πληροφοριών από το ποινικό μητρώο ισχύουν πάντα οι διασφαλίσεις περί προστασίας δεδομένων οι οποίες ισχύουν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

— Αυτό αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία δεδομένου ότι τα οικεία προσωπικά δεδομένα —τα οποία αφορούν το ποινικό μητρώο του ενδιαφερομένου— είναι ευαίσθητης φύσεως. Τα δεδομένα αυτά απαριθμούνται στο άρθρο 8 παράγραφος 5 της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Η υπερβολικά ευρεία χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε ποινικό μητρώο μπορεί να διακυβεύσει τις δυνατότητες κοινωνικής επανένταξης του καταδικασθέντος, όπως αναγνωρίζεται στην 10η αιτιολογική παράγραφο της πρότασης.

9. Σχετικά με τη συμβατότητα με το ισχύον νομικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων

— Η πρόταση ισχύει σε τομέα εκτός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 95/46. Ωστόσο, ισχύουν η Σύμβαση 108 και άλλες διεθνείς συμφωνίες στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το κείμενο πρέπει να ερμηνευθεί με βάση το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Η πρόταση δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ότι ένας ιδιώτης στερείται των νομίμως εκτελεστών δικαιωμάτων του όσον αφορά την προστασία δεδομένων ή ότι υφίσταται αδικαιολόγητο περιορισμό στην άσκηση των δικαιωμάτων αυτών.

— Ο ΕΕΠΔ κρίνει ότι ο στόχος αυτός δεν έχει επιτευχθεί.

— Η πρόταση δεν εγγυάται ότι η πρόσβαση στα προσωπικά δεδομένα περιορίζεται σε πρόσωπα που ενεργούν υπό συγκεκριμένες ιδιότητες και στο βαθμό που απαιτείται για τους σκοπούς της ασφάλειας των πολιτών. Δεν προβλέπονται συγκεκριμένοι περιορισμοί της επεξεργασίας και περαιτέρω χρήσης των προσωπικών δεδομένων τα οποία ανταλλάσσονται.

— Αυτό επιτείνεται λόγω του γεγονότος ότι οι διασφαλίσεις για την προστασία δεδομένων (όπως περιλαμβάνονται στο άρθρο 5) δεν ισχύουν για την αυτεπάγγελτη ενημέρωση σχετικά με τις καταδικαστικές αποφάσεις.

— Επιπλέον, το παράρτημα Β της πρότασης δημιουργεί αμφιβολίες κατά πόσον ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να ενημερώνεται, δεδομένου ότι προβλέπεται απλώς δυνατότητα παράδοσης του εντύπου και κατάστασης καταδικαστικών αποφάσεων στον ενδιαφερόμενο.

10. Σχετικά με την ποιότητα της πρότασης

— Η πρόταση είναι διατυπωμένη με απλότητα και σαφήνεια, πράγμα το οποίο αποτελεί από μόνο του επίτευγμα από απόψεως ποιότητας της νομοθεσίας (βλέπε για παράδειγμα τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές για την ποιότητα της διατύπωσης της νομοθεσίας, ΕΕ C 73 της 17.3.1999 σ. 1).

— Ωστόσο, το νομικό περιβάλλον δεν είναι ομοιογενές. Οι βασικές διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών απαιτούν παρέμβαση του ευρωπαϊού νομοθέτη με σκοπό είτε την εναρμόνιση είτε τουλάχιστον ακριβή συντονισμό, όπως ένα σύστημα αμοιβαίας αναγνώρισης με συγκεκριμένους περιορισμούς που θα διασφαλίζουν τα δικαιώματα των προσώπων τα οποία αφορούν τα δεδομένα.

11. Σχετικά με την αναγκαιότητα και τον αναλογικό χαρακτήρα της ανταλλαγής πληροφοριών ποινικού μητρώου.

Αφενός:

— η ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αιτιολογείται λόγω της ανάγκης κατοχύρωσης υψηλού επιπέδου ασφάλειας για τους πολίτες σε έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης,

— η πρόταση έχει σκοπό να καλύψει επείγουσες ελλείψεις στις διατάξεις περί ανταλλαγής πληροφοριών, μέχρις ότου θεσπισθεί νέο σύστημα ανταλλαγής δεδομένων. Δημιουργεί νομική υποχρέωση για τα κράτη μέλη να ανταλλάσσουν αμέσως πληροφορίες σχετικά με τα ποινικά μητρώα,

— το γενικό συμφέρον της πρόληψης και καταπολέμησης εγκλημάτων μπορεί να επιβάλλει, υπό ορισμένες συνθήκες και ορισμένους όρους, να επιτρέπεται η πρόσβαση τρίτων σε πληροφορίες ποινικού μητρώου εκτός του πλαισίου ποινικών διαδικασιών. Ας σκεφθούμε για παράδειγμα (μέλλοντες) εργοδότες, οι οποίοι δικαιούνται πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με καταδικαστικές αποφάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να έχουν σημασία για τη συγκεκριμένη θέση εργασίας, ή διοικητικές αρχές οι οποίες συλλέγουν πληροφορίες για λογαριασμό τους.

Αφετέρου:

— όπως προαναφέρθηκε, η πρόταση έχει αντίκτυπο στο θέμα της προστασίας δεδομένων, δεν περιέχει όλες τις απαραίτητες εγγυήσεις για την κατάλληλη προστασία των δεδομένων σύμφωνα με το υπάρχον νομικό πλαίσιο και υστερεί σε ακρίβεια, η οποία είναι απαραίτητη σε ανομοιογενές νομικό περιβάλλον,

— η επείγουσα ανάγκη θέσπισης πρόσθετης νομικής πράξης υπάρχει μόνο σε σχέση με τις καταδικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί για ορισμένα σοβαρά αδικήματα (και όχι για όλα τα εγκλήματα που αναφέρονται στο παράρτημα β). Σε άλλες περιπτώσεις δεν υπάρχουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι δε είναι αρκετά αποτελεσματική η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του 1959 περί αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις,

— επιπλέον, η πρόταση επιταχύνει την ανταλλαγή πληροφοριών από ποινικά μητρώα, χωρίς διεξοδική αξιολόγηση των επιπτώσεων που αυτό θα έχει για την προστασία των δεδομένων. Κατά συνέπεια, η πρόταση δεν είναι αναλογική.

Δ. Συμπέρασμα

12. Με βάση τα προεκτεθέντα ο ΕΕΠΔ εισηγείται να περιορισθεί η πρόταση απόφασης-πλαίσου για την ανταλλαγή πληροφοριών ποινικού μητρώου στα ποινικά μητρώα που αφορούν καταδικαστικές αποφάσεις για ορισμένα σοβαρά ποινικά αδικήματα. Επιπλέον, η πρόταση θα πρέπει να διευκρινίζει τις διασφαλίσεις του προσώπου το οποίο αφορούν τα δεδομένα, ούτως ώστε να είναι σύμφωνη προς το υπάρχον νομικό πλαίσιο για την προστασία δεδομένων. Στοιχειώδης απαίτηση είναι να εξασφαλισθεί ότι το άρθρο 5 ισχύει επίσης για την αυτεπάγγελτη ενημέρωση σχετικά με τις καταδικαστικές αποφάσεις και να εφαρμόζονται οι διασφαλίσεις που ισχύουν για την προστασία δεδομένων βάσει του εθνικού δικαίου.

13. Χρειάζεται διεξοδική ανάλυση των συνεπειών για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της ανάπτυξης ενός νέου συστήματος, το οποίο θα ονομάζεται Ευρωπαϊκό Ποινικό Μητρώο.

Έγινε στις Βρυξέλλες στις 13 Ιανουαρίου 2005.

Peter HUSTINX

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας
Δεδομένων
